

38. Tilastotoimisto

Yleistä

Toiminnan suunnittelua häittäsi edelleen kysymys tilastotoimiston tulevaisuudesta. Ratkaisuvallan siirtämistoimikunta käsitteli tietokeskuksen johtosääntöehdotusta, jonka mukaan oli mahdollista tilastotoimiston liittäminen tietokeskukseen erillisenä osastona.

Pyrkimyksiin lakkauttaa tilastotoimisto itsenäisenä virastona on luettava ilmeisesti myös vuoden 1973 tilintarkastajien kertomukseen sisältyvä esitys toimiston toiminnan muuttamisesta asiakasläheisemmäksi keskittymällä kaupungin toimintaa kuvaavien tietojen keräämiseen ja rekisteröintiin samoin kuin kaupunginhallituksen antama selitys, että ensimmäisenä toimenpiteenä tietojen keruun ja käsittelyn yhteinäistämiseksi on toteutettu kiinteistörekisterin liittäminen tietokeskukseen. Tilastoneuvottelukunta yhtyi yksimielisesti tilastotoimiston esittämään kantaan, että asiakkaiden kannalta ei ole edullista keskittyä yksinomaan kaupungin toimintaa kuvaavien tietojen keräämiseen ja rekisteröintiin, vaan perustarpeeseen kuuluvat myös koko kaupungin elämää kuvaavat tiedot, kuten esim. väestöä, rakennustoimintaa ja taloudellisia oloja kuvaavat tiedot.

Helsingin seudun yhteiskuntatutkimuksen neuvottelukunnan (HESYN) toimisto siirrettiin tilastotoimiston alaisuudesta itsenäiseksi toimistoksi kaupunginkanslian alaisuuteen.

Tilastoneuvottelukunta

Neuvottelukunnan kokoonpanoa muutettiin siten, että kanslianeuvos Gunnar Modeenin, yleiskäypäällikkö Jaakko Kaikkosen ja organisaatiopääll. Pertti Forsströmin tilalle valittiin vuosijäseniksi osastopääll. Georg Luther, arkkit. Veikko Heino ja johtava tutkija Eero Holstila. 28.10. lähtien valittiin arkkit. Heino tilalle toimistopääll. Raimo Kostiainen. Neuvottelukunta kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa ja pöytäkirjaan kertyi 11 pykälää. Neuvottelukunta esitti kaupunginhallitukselle ATK-elimen asettamista tilastotoimistoon ja työryhmän asettamista kaupungin julkaisutoiminnan ohjeitten laatimista varten sekä antoi lausuntonsa vuositilintarkastajien tilastojen laatimista koskevista huomautuksista.

Henkilökunta

Kertomusvuonna toteutetusta kahdesta laajasta palkkojen kuoppakorotuksesta huolimatta henkilökuntatilanne oli varsin vaikea. Palkkarintamalla vallinneen yleisen levottomuuden vuoksi henkilökunnan vaihtuvuus oli poikkeuksellisen vilkasta.

Vaihtuvuus

Virasta erosi vuoden aikana yksitoista henkilöä: vt. aktuaari, vt. kirjasto- ja arkistoamanuensi sekä yhdeksän toimistoapulaista. Palvelukseen otettiin kolmetoista henkilöä: vt. aktuaari, vt. kirjasto- ja arkistoamanuensi sekä 11 toimistoapulaista.

Henkilökunta suoritti kertomusvuonna kaupungin järjestämiä kursseja ym. seuraavasti:

- ATK-kurssin suoritti viisi, kunnallishallinnon kurssin neljä ja johtamistaidon peruskurssin kaksi henkilöä sekä kokous- ja neuvottelutaidon seminaarin, koulutusasiamiesten seminaarin, sisäisen tiedotustoiminnan kurssin, luottamusmieskurssin, työnopeutuskurssin, toimistotekniikan kurssin sekä lomakepiirtäjäkurssin kunkin yksi henkilö.

Koulutus

Toimistopäällikkö Karl-Erik Forsberg osallistui Suomen valtuuskunnan jäsenenä Maailman väestökongressiin Bukarestissa sekä tilastomiesten kansainvälisen yhdistyksen (IAMS) kokoukseen Zürichissä. Yliaktuaari Åke Saxe'n osallistui Saksan tilastoviikon kokouksiin Dortmundissa. Lisäksi toimistopäällikkö Forsberg ja aktuaari Sarin osallistuivat Porin kaupungin ja Suomen Kaupunkiliiton järjestämiin tutkimuspäiviin ja aktuaari Kirsti Lappalainen Helsingin seudun kesäyliopiston järjestämään seminaariin »Pääkaupunki kasvaa».

Toiminta

Yhteistyöryhmät

Tilastotoimiston henkilökunta osallistui kertomusvuonna toimiston ulkopuolisiin projekteihin, työryhmiin ym. seuraavasti:

- koulutoimen ATK-esitutkimukseen, joka valmistui kertomusvuonna, osallistuivat tstopääll. Forsberg ja aktuaari Lappalainen
- hoitolaitosten potilastilastoinnin ATK-sovellutusta suunnittelevassa työryhmässä oli aktuaari Anneli Pulkkinen ja avohuollon vastaavassa työryhmässä yliaktuaari Osmo Viitaila
- tietokeskuksen kanssa yhteisessä väestötilaston uudistamisen toteuttamista valmistelevassa ryhmässä tilastotoimistoa edusti yliaktuaari Saxe n ja toimiston tilastojen ATK:hon siirtämistä käsittelevässä ryhmässä yliaktuaari Osmo Viitaila
- HESYN'in tilastoryhmässä, joka esitti kertomusvuonna välimietintönsä, edustivat Helsinkiä yliaktuaarit Lassi Kivekäs ja Åke Saxe'n
- kaupunginjohtajan asettaman julkaisutoiminnan koordinoitua käsittelevän työryhmän puheenjohtajana toimi tstopääll. Forsberg
- kaupunginjohtajan asettaman kunnalliskertomuksen ja vuosikertomusten uudistamistyöryhmän jäsenenä olivat tstopääll. Forsberg ja aktuaari Maija Krisé
- kuntasuunnitteluryhmän asumisväljyyden analysointia ja ennusteiden laatimista varten asettaman ryhmän puheenjohtajana toimi tstopääll. Forsberg.

Tutkimustoiminta

Kertomusvuonna valmistuivat seuraavat tutkimukset ja selvitykset, joiden tulokset julkaistiin tilastotoimiston kuukausijulkaisussa (suluissa julkaisun n:o):

- Vallilan ammattikoulun käyneiden sijoittuminen työmarkkinoille (3/74)
- kaupungin tulot ja menot 1960–1972 (3/74)
- lasten kesän- ja vapaa-ajanvietto (4/74)
- pendelitutkimus (4/74)
- au-äititutkimus (7–8/74)
- kotioloissaan asuvien vanhusten ateria- ym. palvelujen tarve Läntisessä kantakaupungissa (11/74)
- nuorisotutkimuksen asunto-oloja valaiseva osa (12/74)
- asuntojen poistumatutkimus (alustava raportti)

Ennakkotietoja moniongelmaerhetutkimuksesta voitiin antaa niitä tarvitseville virastoille. Toimisto sai tehtäväkseen tutkia Haagan ammattikoulun entisten oppilaiden sijoittumista työmarkkinoille.

Tilastotuotanto

Neuvotteluja lisätietojen saamisesta tilastokeskuksen toimesta suoritettavan v. 1975 elinkeinotutkimuksen yhteydessä jatkettiin kaupungin virastojen kanssa. Asia kariutui kuitenkin tietokeskuksen yhdessä Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan kanssa tekemien suunnitelmien takia.

Väestö- ja väestönmuutostilojen muuttuminen v. 1975 aiheutti tilastokeskuksen kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomisen. Tilastokeskuksen, tietokeskuksen ja väestörekisterikeskuksen kanssa käydyissä neuvotteluissa päätettiin selvittää mahdollisuudet saada tietoja suoraan väestörekisterikeskuksesta ATK-muodossa.

Julkaisutoiminta

Julkaisujen painattaminen vaikeutui kertomusvuonna. Kirjapainot olivat haluttomia ottamaan vastaan vaativia tilastojulkaisuja ja myös painatuskustannukset kohosivat tuntuvasti. Tämän vuoksi toimisto ryhtyi tutkimaan mahdollisuuksia offset-kirjoitukseen siirtymiseksi ja oman kirjoitusyksikön perustamiseksi. Tilastotoimiston, hankintakeskuksen ja tietokeskuksen mm. käytyä tutustumassa Tukholmassa toteutettuihin menetelmiin, tilastotoimistoon tilattiin IBM:n Composer-kone.

Julkaisujen painatus

Kertomusvuonna valmistuivat seuraavat julkaisut:

- Opetuslaitokset 1971 (2.1.)
- Tilastollinen vuosikirja 1973 (20.5.)
- Kunnaliskalenteri 1974 (5.6.)
- Kommunalkalender 1974 (5.6.)
- Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 1971 (4.6.)
- Kunnallinen asetuskokoelma 1973 (5.8.)
- Kommunal författningsamling 1973 (6.9.)
- Ulkomaan kauppa ja merenkulku 1972 (22.1.)
- Helsingin kaupungin virastot ja laitokset (6.11.)
- Terveyden- ja sairaanhoito 1973 (14.11.)
- Terveyden- ja sairaanhoito 1970–1971, jälkimmäinen osa (2.12.).

Julkaisut

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» ilmestyi 12 vihkoa, joista yksi kaksoisnumero. Yhteinen sivumäärä oli 540 (ed.v. 444). Irtolehtijärjestelmää noudattaen julkaistiin edelleen Helsingin kaupungin säädöskokoelma, v. 1970 väestölaskentatiedot sekä »Virastojen ja laitosten asiahakemista».

Reikäkorttiyksikkö

Kertomusvuonna (ja ed. v.) oli yksikön koneiden kurmitus seuraava:

	% käytettävissä olleesta virka-ajasta	
	1973	1974
— lajittelijat (2)	44	41
— taulukointikone (tabulaattori)	58	54
— toisintokone (repro)	13	15

Kertatieto-
jen anto

Kertatietoina annettiin sekä ulkomaille että kotimaahan Helsingin kaupunkia koskevaa erilaista aineistoa kuten tietoja opetustoimesta, kulttuurielämästä, kouluuunnittelusta, tilastotyön järjestelystä, kielirakenteen ennusteista, kunnallisen säädöskokoelman toimitusperiaatteista ym.

Kirjasto

Kirjaston nidosten lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 1 124 (ed. v. 1 258) kappaleella, johon sisältyy julkaisujen vaihtosopimuksen perusteella vastaanotettuja, lahjaksi saatuja sekä ostamalla hankittuja julkaisuja. Kirjastosta lainattiin kuittia vastaan 521 teosta ja 67 arkistoasiakirjaa (ed. v. 812 ja 96). Tutkijain lukusalikäyntejä oli 146 (176).

Lähetysten lukumäärä oli 15 166 (10 756).

Talous

Tilastotoimiston vuosien 1971–1974 menot ja tulot ilmenevät seuraavasta taulusta:

	1971	1972	1973	1974	Muutos edelliseltä vuodelta		
					1972	1973	1974
	1 000 mk				%		
Menot	1 952	2 051	2 373	2 746	+ 5.1	+15.7	+15.7
– henkilömenot	1 222	1 395	1 565	1 810	+14.2	+12.2	+15.6
– huoneistomenot	201	205	210	217	+ 1.7	+ 2.5	+ 3.3
– painatuskustannukset	292	293	364	491	+ 0.2	+24.2	+34.9
– muut menot	237	159	234	228	–32.9	+47.2	– 2.6
Tulot	13	16	18	22	+23.9	+13.6	+20.1
– toimintatulot	8	7	11	12	– 9.6	+56.1	+ 7.3
– muut tulot	5	9	7	10	+74.7	–19.7	+38.0